

פ ר ו ט ו ק ו ל ט ס ' 38 / ג

מישיבת ועדת הפנים, שהתקיימה ביום ז', י"א
בתמוז תשי"ד (12.7.54), בטעה 19.30.

- בנוכחו: חברי הועדה: נ. חת - היו"ר
 ח. טבורי-כהן
 א. פרי
 ע. אסף
 א. חביבי
 ב. קמין
 ט. הלל

- נוכחים: מר גלאס - מטעם משרד המספטים
 מר סילברסטון - היועץ המספטי של משרד הפנים
- סדר היום: 1. חוק כלי היריה (קריאה סופית);
 2. שונות.

היו"ר נ. חת: פותח את הישיבה.

מזכירות הכנסת בתוצלה בפני על כך שהונחו על שולחן הכנסת מסקנות הועדה בקשר לעזיבת הארץ מבלי להניח את ההצעות המסבילות את המיעוט. אבקש את חברי הועדה שיש להם דעה נפרדת בנוגע למסקנות הנ"ל, למסור את נוסח הצעתם לא זאחר ממחר בבוקר, כהל סמוכנה גם הצעות אלו על שולחן הכנסת.

חוק כלי היריה (תיקון), תשי"ד - 1954 (קריאה סופית)

היו"ר נ. חת: רצוני לשאול שאלה: החוק הזה מדבר על שעת חירום; מה פירוש "שלא בטעת חירום"?

מר גלאס: אני מניח שבהגדרה נאמר כי שעת חירום פירושו שעת חירום בהתאם לסעיף 9 המפורסם של פקודת סדרי שלטון ומשפט.

היו"ר נ. חת: בטעיפים 6, 7 ו-8 (תיקון למעיפים 9, 10 ו-10א) הכנסתם ניסוח שונה לגבי אגרו ענין - פעם נאמר "להגנת הנפש והרכוש", פעם נאמר "להגנת המפעל ועובדיו", ופעם - "לצרכי בטחון"; אני חושב שצריך להכניס ניסוח אחיד, במקרה זה, בכל המעיפים האלה.

מר גלאס: אני מסכים שיש להתאים טעיפים 9 ו-10, אבל בסעיף 10א מצב הענינים שונה. בו בזמן שתפקיד הנשק הזה הוא באמת הגנת המפעל, השימוש בנשק קטור במילוי תפקיד. למשל, שומר המכס שרודף אחרי מבריחים, הוא זקוק לנשק גם כדי לעצור את המבריחים. יש חשש שאם נרחיב את המטרות בטעיפים 9 ו-10 אנו נרחיק לכת יותר מדי.

היו"ר נ. חת: לפחות צריך לאחד את הניסוח בטעיפים 9 ו-10; דומני שבסעיף 9 אפשר לומר "להגנת הנפש והרכוש של הכפר ותושביו" ובסעיף 10 - "להגנת הנפש והרכוש של המפעל ועובדיו".

סר סילברסטון:

נדמה לי שיש להגדיל לפי הסטיבות המבדילות הכפר זהו נקודת ישוב, הכפר הוא מקום מגורים לכל האוכלוסייה הנמצאת בו, יש לו רכוש, לכן טבעי להגיד, להגנת הנפש והרכוש של הכפר. אך כשהטרו בו הוא בטפיל, הטפיל בעצמו מבטא את הרכוש, ואין בטפיל אנשים מסקום מבוריהם הוא הטפיל, כי אם יש בו עובדים שאינם גרים שם. עצם השוני הזה דורש להשתטט בביטויים שונים.

ח. סגור-כהן:

ומה בנוגע לאנשים שעובדים בכפר ואינם תושבי הכפר?

סר גלאס:

חושבני שיהיה זה טלאכותי להניח כי יהיה אי פעם מצב כזה שההגנה תדרש רק לגבי אנשים שאינם תושבי הכפר ושעובדים בכפר.

סר סילברסטון:

לסעיפים 9 ו-10 אני מציע לקבל את הנוסח הבא: להגנת הרכוש והנפש בכפר, להגנת הנפש והרכוש בטפיל; באופן כזה אנו מכסים גם אנשים שאינם תושבי הכפר, אבל נמצאים בכפר, או אנשים שאינם עובדי הטפיל, אבל נמצאים בטפיל.

הצעות סר סילברסטון - בתקבלו

א. פרי:

ברצוני להביא את הצעותי לסעיף 2 אני מציע את הנוסח הבא לסעיף קטן (א): לא יעשה אדם כלי יריה זולת המטילה, פירוש הדבר שהייצור של כלי היריה יהיה בידי המטילה. כן אני מציע בסעיף קטן (ב) להחליף את הסייפא, לאחר המלים, מן המדינה ולכתוב, זולת המטילה, כלומר שרק המטילה תוכל לייצא כלי יריה.

בסעיף 12 מדובר על חוקת השיפוט הצבאי תש"ח, פירוש הדבר שאדם שנמסרה לו תעודת הרשאה לפי סעיף 25(ג) ועבר עבירה יישפט בבית דין צבאי. מאחר שאני מסכים שהוא יישפט לפי חוקת השיפוט, אבל לא בבית דין צבאי, אני מציע להוסיף בסעיף 20א את המלים: "אולם הסמכות לדון בעבירות כאמור תהיה בידי מטה אזוריים בלבד".

היג'ר נ. חת:

בקשר להצעות שהוצעו, אני רוצה לסמוך לחברי הועדה שלא הסתתפו בוועדת המסנה סה היה ההסבר של נציגי המטילה. אשר לייצור: ישנם חלקים מסויימים שהועשו הצבאית זקוקה להם, חלקים שרק בתי חרוטת מצוחדים יכולים לייצר. על כן אין כל אפשרות אלא להזמין חלקים אלה במקום המתאים, ויש שהטפיל פותח סניף ועוסק בייצור זה בלבד תחת פיקוח המטילה. אך מתברר גם שהתעשייה הצבאית אינה יכולה לקלוט את כל החלקים הפיוצרים למענה, ומאחר שלג כדאי להקים טפיל רק בשביל ייצור מצומצם, נוהגים להחליף חלקי העודף בחלקים החסרים בארץ והמיוצרים בחצץ לארץ. הסבירו לנו גם, שטבעו המסחר בנשק הוא כזה, שאם המטילה אינה טוחרת בספה יורדים המחירים ב-20% בערך. ואילו אם הייצוא נמצא בידי המטילה בלבד, זה מעלה את המחירים ופוגע במטרה.

ה צ ב ע ה

הצעות חבר הכנסת פרי לסעיף 2 - לא בתקבלו

היג'ר נ. חת:

אשר להצעה בדבר שיפוט העוברים לפי סעיף 25(ג). כיום המצב הוא כזה שאנשים המחזיקים בנשק מורסלים, לא שומרים על הנשק, אינם מטפלים בו. טעום כך הוצע לנו להסוות את מעמדם של אנשים אלה למעמדו של חייל. זה כפרי מסכים לכך, אלא שהוא מציע כי הם יישפטו בפני בית דין אזרחי. יתכן כי נכון הדבר שלפעמים בתי הצבאיים מחסירים, אבל הם יותר מתאימים, כי צריך להם יותר מאשר לבית דין אזרחי מהי חומרת העבירה, הם מכירים את סוגי הנשק השונים ומסוים כך בקיאים יותר בספיטה זו. חושבני שאם כבר אנו מסווים את מעמדם של אנשים אלה למעמדם של חיילים, אין סיבה לא להעמיד אותם בפני בית דין צבאי.

טר גלאס:

המושב, משפט צבאי אמנם עלול מידת מה להפחיד, אבל למעשה גורלו של הנאשם העומד בפני בית דין צבאי יכול להיות יותר מאשר אילו עמד בפני בית דין אזרחי. כפי שהסברתי בוועדת המסנה, העונשים הטכסימליים שנקבעו בסעיפים אלה הם עונשי מאסר, אבל הרשות בידי בית הדין הצבאי להטיל עונשים קלים יותר שאין בסמכותו של בית דין אזרחי להטילם. חייל אפשר לשחרר בנוזיפה או בהתראה, בו בזמן שבית דין אזרחי אינו יכול לשחרר אדם בנוזיפה או בהתראה. המינימום - הוא יכול לשחררו בקנס סמלי או להחתימו בערבות להתנהגות טובה לתקופה מסויימת.

טוב

אינני יודע אם עבירות אלו נחשבות כעבירות מסמעתיות, כלומר עבירות בהן המפקד רשאי לדון את הנאשם, באופן בלתי פורמלי, לתקופות מעצר קצרות, או לעונשים אחרים. אבל ללא כל ספק גם בית דין צבאי מחוזה רשאי לשחרר את הנאשם בנוזיפה. דווקא בנסיים לב לכך שחלק גדול מהעבריינים הפוטנציאליים הם עולים חדשים, בית הדין יתחשב בזה ויוכל להטיל על הנאשם עונש קל יותר מאשר עונש שבית משפט אזרחי רשאי להטיל.

ח. מנורי-כהן:

אני מתנגד לסעיף זה ואני טוען שאזרח אינו יכול להישפט בפני בית דין צבאי. אולם לפני שאגדיר את הסתייגותי ברצוני לשמוע תשובות על שתי שאלות: א) האם בכל הרכב של בית דין צבאי יושב אדם בעל השכלה מספטית; ב) האם יש זכות ערעור על פסק דין של בית משפט צבאי?

טר גלאס:

ישנה זכות ערעור. ראשית כל, החלטת בית הדין הצבאי אינה מקבלת תוקף אלא לאחר אישור המפקד. וקרה לא פעם, שהמפקד, על פי טענות שהוגאו לפניו באורח בלתי פורמלי, החליט להקטין את העונש. וגם אחרי הערעור, שוב פסק הדין טעון אישור הרמטכ"ל. פירוש הדבר שבמקום 2 או טכסימום של אינסטנציות שיש בהן רוצדורה המספטית האזרחית, ישנן כאן 4 אינסטנציות.

מה שמגע להרכב בתי הדין הצבאיים, אינני בטוח במאת האחוזים, אבל נדמה לי שלפי ההצעה החדשה מן ההכרח שבכל בית דין יהיה מספטן.

א. פרי:

אני רוצה לשמוע פרטים על הנוהל.

טר גלאס:

מבחינות מסויימות מצבו של הנאשם הוא אפילו יותר טוב מאשר אילו נשפט בבית דין אזרחי; מעמידים לרשותו סניגור, ומה שנוגע לפרוצדורה, אין שום הקלות - דיני הראיות בבית דין צבאי כדיני הראיות בבית דין אזרחי; דיני הפרוצדורה והראיות סותאמים במידה גדולה מאד לדיני הפרוצדורה והראיות במשפט אזרחי. אולם נכון הדבר שאין פוטנציות למשפטים הצבאיים.

ע. אסף:

אני רוצה להזכיר את המשפטים שהיו בצריפין, משפטי המחללת, וזאת לטובת ההגנה, שהיתה על רמה גבוהה מאד.

קרן מקרים חמורים מאד, ואני מניח שלא בזדון, אבל היו אלה מקרים של רשלנות הגובלת עם רשלנות פוסעת; גילוי רשלנות זו במצב השמירה בנקודות תורפה מאד חיוניות עלול לשמש בילוי חשוב מאד לאויב. עצם העובדה שעבירות כאלו תובאנה לדיון בבית דין אזרחי, בנוכחות עתונאים, עלולה לספק ידיעות רבות לאלה הרוצים בהן. לכן חושבני שמנימוק זה מוטב שהמשפטים לא יתבררו בבתי דין אזרחיים.

א. פרי:

בחוק הישן יש אחיזה. לשפיטה דגילה, מפני שבסעיף 16 של החוק מדובר על מאסר עד חצי שנה ו-100 ל"י קנס לעובר על הוראה מהוראות החוק הזה או על תנאי או הגבלה שנקבעו ברשיון, או בתעודת ההרשאה; מר גלאס הסביר בנידון זה שאפשר בתעודת ההרשאה לקבוע הוראות, למשל שמירה על הנסק, אי רשלנות וכו'.

טר גלאס:

זאת היתה תשובה שלי למטרה מסהיא באה בדרישה מקבילה לדרישת הצבא. אני אמרתי: אתם יכולים להסביר את העניין הזה על ידי כך שתיתנו הוראות למסובה של הכפר שלא ימסור נשק אלא בתעודת הרשאה בכתב, ועל ספסי ההרשאה תוכלו לרשום את כל התנאים שאתם מעוניינים כי תוטבנים ישמרו עליהם.

הטעם בצבא שונה:א) קושי מעשי הנובע מכך שלפעמים הושק במסד כתובים שאינם
טאפטרים נתיבות על פי הרשאות בכתב; ב) הרצון שאנשים אלה יובאו בפני
בית דין צבאי.

א. פרי: טאחד שמתברר לי שיש אחיזה לספיטה גם בחוק
הקיים, אני מציע למחוק סעיף 20א.

ה צ ב ע ה

הצעת חה"כ פרי, למחוק סעיף 20א - לא בתקבלה

אני מציע שתיקבע הגדרה איזה כפר יראוהו
כראוי ואיזה - לא.

ח. טנורי-כהן:

אם כי יכולתי לטעון שזהו נושא חדש, לא אטען
טענה זו.

היו"ר ג. חת:

ה צ ב ע ה

הצעת חה"כ ח. טנורי-כהן, לסבות את ההגדרה של
כפר וטפעל - לא בתקבלה

אני מצטרף להסתייבותו של חה"כ פרי לסעיף 2.

א. חביבי:

הישיבה נבעלה בשעה 20.40.